STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
LIETUVIŲ KALBOS VARIANTIŠKUMAS	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): prof. Vytautas Kardelis **Kitas / a (-i):** prof. Irena Smetonienė	VU Filologijos fakulteto Lietuvių kalbos katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
I pakopa	Privalomas

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	6 semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Suprasti ir bendrauti lietuviškai	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):**

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos

Dalyko tikslas: Supažindinti studentus su lietuvių kalbos variantų lingvistika, teorinėmis kalbos variantiškumo prielaidomis, kalbos variantiškumo dėsningumais, skatinti jų analitinį ir kritinį mąstymą, tyrinėti įvairias variantiškumo apraiškas, jas vertinti, analizuoti, lyginti ir interpretuoti.

Bendrosios kompetencijos:
1. Žinos lietuvių kalbos mokymosi, lingvistikos, literatūrologijos ar pan. u-studijų uždavinių ar problemų sprendimui reikalingos informacijos šaltinius ir jos paieškos būdus; gebės identifikuoti savo interesų srityje kylančias problemas ir iššūkius bei juos spręsti pasitelkdamas kitų pagalbą arba savarankiškai.
2. Supras atvirumo pokyčiams svarbą savo mokymosi, darbo sėkmei ir gebės demonstruoti atvirumą skirtingoms lingvistinėms, literatūrologinėms, kultūrinėms idėjoms ir perspektyvoms, siekdamas įgyti naujų kompetencijų.
3. Gebės reflektuoti savo ir kitų pasiekimus, identifikuoti poreikį tolimesniam profesinių kompetencijų ugdymui, savarankiškai studijuoti bei valdyti asmeninio tobulėjimo procesą.
Dalykinės kompetencijos:
4. Gebės taikyti lietuvių kalbos skaitomų ir klausomų tekstų supratimo, sakytinės ir rašytinės komunikacijos B2 (pagal BEKM) lygio žinias (taip pat ir gramatikos, leksikos) ir gebėjimus, pragmatines ir sociolingvistines kompetencijas, supratimo ir kompensavimo strategijas.
5. Išmanys pagrindinius tarpkultūrinės komunikacijos, kultūrinio bendravimo principus ir gebės juos taikyti kurdamas bei palaikydamas pagarbius ir atvirus ryšius su kitų kultūrų žmonėmis.
6. Žinos Lietuvos kultūros pagrindines vertybes, įsitikinimus, interesus, elgsenos normas, supras skirtingą savo šalies ir Lietuvos kultūros specifiką ir ją suformavusias istorines priežastis bei, jomis remdamasis, gebės analizuoti ir kritiškai vertinti skirtingus kultūrinius kontekstus.

Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
1.1. Gebės atpažinti, lyginti ir vertinti lietuvių kalbos variantus įvairiais lygmenimis.	Interaktyvios paskaitos Pratybos: darbas su konkrečiais tekstais, funkcinių stilių požymių nustatymas, aptarimas	Rašto darbas (tarpinis atsiskaitymas); Rašto darbas (egzaminas)

1.2. Gebės pasirinkti ir taikyti savo mokymosi stiliui tinkamiausius būdus ir medžiagą.		
2.2. Gebės kritiškai vertinti įvairiuose šaltiniuose pateikiamą informaciją, ją analizuoti ir interpretuoti.		
2.3. Gebės generuoti idėjas, ieškoti naujų, originalių minčių vertinat kalbos varianatus.		
3.1. Remdamasis paskaitose ir seminaruose pateikta teorija, taip pat savarankiškai išstudijuota literatūra gebės pateikti stilistinę teksto charakteristiką.		
3.2. Gebės lyginti kitų kultūrų lingvistinius variantus su lietuvių kalbos variantais tiek teoriniu, tiek praktiniu lygmenimis.		
6.1. Gebės įžvelgti lingvistinę problemą, jai ištirti sukaupti tikslinę empirinę medžiagą, pasirinkti tinkamus tyrimo metodus. Taip pat gebės problemą analizuoti bei vertinti.		
6.2. Gebės argumentuotai žodžiu ir raštu išdėstyti savo, kaip kalbos, literatūros ar sociokultūros tyrėjo, mintis, įžvalgas atliktų tyrimų rezultatus įvairiuose rašto darbuose, pranešimuose, diskusijose, apginti savo nuomonę.		

Temos	Kontaktinio darbo valandos								Savarankiškų studijų laikas ir užduotys
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Užduotys**
1. Pagrindinės sąvokos (standartinė kalba, bendrinė kalba, lietuvių kalba), jų ryšys bei samprata. Kalbos atmainos. Stiliaus samprata. Funkciniai stiliai.	2						**2**	**3**	Parinktos teorinės literatūros studijavimas
2. Mokslinis ir administracinis stiliai, postiliai, žanrai. Vartojimo sritis. Stilistinės ypatybės. Stilistinės raiškos galimybės.	2			2			**4**	**6**	Teorinės literatūros studijavimas
3. Publicistinis stilius, postiliai, žanrai. Stilistinės ypatybės. Stilistinės raiškos galimybės.	2			2			**4**	**6**	Teorinės literatūros studijavimas
4. Meninis ir buitinis stilius. Stilistinės ypatybės. Stilistinės raiškos galimybės.	2			2			**4**	**6**	Teorinės literatūros studijavimas
5. Skirtingų stilių postilių ir žanrų tekstų kūrimas ir aptarimas				8			**8**	**14**	Teorinės literatūros studijavimas
6. Duoto teksto stilistinė charakteristika (atsiskaitymas)				2			**2**	**6**	Teorinės literatūros studijavimas
7. Variantų lingvistika: variantiškumas, variatetas, variantas. Teorinės kalbos variantiškumo prielaidos. Kalbos variantiškumo dėsningumai.	2			2			**4**	**3**	Parinktos teorinės literatūros studijavimas
8. Kalbos architektūra: diatopinis variantiškumas (tarmės, regiolektai, tarmių ir regiolektų santykis su standartine kalba).	2			2			**4**	**6**	Teorinės literatūros studijavimas

9. Kalbos architektūra: diachroninis variantiškumas ir kalbos istorija. Stabilioji ir dinamiškoji variacija.	2			2			**4**	**6**	Teorinės literatūros studijavimas
10. Lietuvių kalbos variantiškumas: aukštaitiškoji diasistema.	2			2			**4**	**6**	Teorinės literatūros studijavimas
11. Lietuvių kalbos variantiškumas: žemaitiškoji diasistema.	2			2			**4**	**6**	Teorinės literatūros studijavimas
12. Variantiškumas empirinėje medžiagoje: tekstų analizė				4			**4**	**14**	Teorinės literatūros studijavimas
Iš viso	**18**			**30**			**48**	**82**	

Vertinimo strategija	**Svoris proc.**	**Atsiskaitymo laikas**	**Vertinimo kriterijai**
Rašto darbas (tarpinis atsiskaitymas)	50	Stilistikos paskaitų ir pratybų pabaiga	10 – puikiai stilistiškai išanalizuotas duotas tekstas. 9 – gana išsamiai stilistiškai išanalizuotas duotas tekstas, tačiau esama apsirikimų. 8 – pateikta glausta duoto teksto stilistinė charakteristika. 7 – analizė atlikta, bet kai kurie aspektai nepakankamai išplėtoti. 6 – teorija silpnai siejama su bandymais analizuoti, nemažai apsirikimų. 5 – analizė fragmentiška, teorija nesiejama su analize. 4-1 – analizė darbas atlikta ne pagal reikalavimus arba neatlikta.
Rašto darbas (egzaminas)	50	Variantiškumo paskaitų ir pratybų pabaiga	10 – puikiai variantiškumo atžvilgiu išanalizuotas duotas tekstas. 9 – gana išsamiai variantiškumo atžvilgiu išanalizuotas duotas tekstas, tačiau esama apsirikimų. 8 – pateikta glausta duoto teksto variantiškumo charakteristika. 7 – analizė atlikta, bet kai kurie aspektai nepakankamai išplėtoti. 6 – teorija silpnai siejama su bandymais analizuoti, nemažai apsirikimų. 5 – analizė fragmentiška, teorija nesiejama su analize. 4-1 – analizė darbas atliktas ne pagal reikalavimus arba neatliktas.
Šio dalyko užduotyse ir atsiskaitymuose generatyvinio dirbtinio intelekto (GDI) įrankiai gali būti naudojami tik pagalbinėms reikmėms, aiškiai nurodant jų panaudojimo apimtį ir pobūdį. Visais atvejais vadovaujamasi Filologijos fakultete priimtomis GDI naudojimo gairėmis ir etiško elgesio principais. Pažeidę (-usios) šias nuostatas studentai (-ės) prisiima atsakomybę, numatytą Vilniaus universiteto teisės aktuose.			

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Kazimieras Župerka	2012	Stilistika		Šiauliai: ŠU leidykla
Regina Koženiauskienė	2013	Retorinė ir stilistinė publicistinių tekstų analizė.		Vilnius: VU leidykla
Danguolė Mikulėnienė, Violeta Meiliūnaitė (sud.)	2014	XXI a. pradžios lietuvių tarmės: geolingvistinis ir sociolingvistinis tyrimas. Žemėlapiai ir jų komentarai		Vilnius: Briedis
Vytautas Kardelis	2018	Arealinis tipologinis lietuvių tarmių kompleksiškumas. Aukštaičiai (EPUB formatas: https://www.vu.lt/leidyba/knygos/e-knygos)		Vilniaus universiteto leidykla
Papildoma literatūra				
Juozas Pikčilingis	1971	Lietuvių kalbos stilistika I dalis		Vilnius
Juozas Pikčilingis	1975	Lietuvių kalbos stilistika II dalis		Vilnius
Rima Bacevičiūtė, Audra Ivanauskienė, Asta Leskauskaitė, Edmundas Trumpa (sud.)	2004	Lietuvių kalbos tarmių chrestomatija (su CD)		Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla

Atnaujintas 2026-11-18